

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь **10 Природничі науки**

спеціальність **101 Екологія**

освітньо-професійна програма **Екологія**

Кременець – 2023 рік

Робоча програма компоненти ОПП «Виробнича практика» для студентів, які навчаються за спеціальністю 101 Екологія. Кременець, 2023. 23 с.

Укладачі програми:

Тригуба О. В., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат сільськогосподарських наук,

Бондар О. Б., старший викладач кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат сільськогосподарських наук,

Галаган О. К., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук,

Цицюра Н. І., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні вченої ради факультету фізичного виховання та біології

Протокол № 1 від „31” серпня 2023 року

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методики їх викладання

Протокол № 1 від „31” серпня 2023 року

В. о.завідувача кафедрою

О.Кратко

1. Вступ

Спеціаліст-еколог повинен бути конкурентоспроможним на ринку праці, забезпечувати екологічну, соціальну й економічну ефективність підприємства, організації чи установи, мислити стратегічно та одночасно бути здатним приймати екологічно виправдані професійні рішення. Тому виробнича практика є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 Екологія. Виробнича практика є завершальним етапом у практичній підготовці здобувачів вищої освіти та пов'язується з поглибленим вивченням об'єктів природоохоронного профілю, окремих аспектів природоохоронної сфери, збором матеріалу для виконання кваліфікаційного дослідження.

Зміст і завдання виробничої практики визначаються освітньо-професійною програмою, навчальним планом, Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, специфікою баз практик (підприємств, установ або організацій) і необхідністю освоєння різних аспектів природоохоронної діяльності.

Базами проходження виробничої практики здобувачів є усі галузі промисловості, будівництво, сільське господарство, державні органи управління природоохоронною діяльністю, наукові установи, громадські організації та інші об'єкти, що пов'язані з організацією та управлінням природоохоронною діяльністю.

Офіційною основою для проведення виробничої практики студентів є договір, який укладається між закладом вищої освіти та підприємством на практику. Виробнича практика здобувачів проходить в індивідуальному порядку. Кожен зі студентів-практикантів знаходиться за можливості в ролі помічника (дублера) керуючого відповідними структурними підрозділами підприємств аграрної, промислової чи природоохоронної галузі.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані пройти практику у встановлені навчальним планом терміни, виконати програму практики, підготувати звіт та щоденник практики, дотримуватися встановлених правил техніки безпеки.

2. Опис компоненти ОПШ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 10 Природничі науки	Нормативна	
	Спеціальність 101 Екологія		
	Освітньо-професійна програма Екологія	Курс	
Загальна кількість годин – 240 год.		4-й	4-й
		Семестр	
		8-й	8-й
		Лекції	
Тривалість – VIII семестр (6 тижнів)	Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)	-	-
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		240	240
		Вид контролю	
		залік	залік

3. Мета та завдання виробничої практики

Метою практики є формування у майбутнього фахівця професійних практичних знань з науково-управлінських аспектів господарської діяльності у відповідній екологічній сфері, закріплення набутого досвіду та практична підготовка до самостійної високоефективної роботи на посаді еколога в природоохоронних, сільськогосподарських, промислових та інших організаціях та установах; збір матеріалів для майбутньої кваліфікаційної роботи.

Залежно від завдання і бази практики здобувач повинен ознайомитися зі структурою організації – бази практики, методами та інструментами вирішення екологічних завдань. До початку практики здобувач повинен мати уявлення про основні закони і поняття у таких сферах і напрямках як управління природоохоронною діяльністю підприємств, організацій та установ; моніторинг довкілля, нормування антропогенного навантаження; поводження з відходами, технології захисту довкілля, моніторингу довкілля, екологізація агросфери.

Ця практика направлена на підготовку майбутніх фахівців до практичної роботи, підвищити рівень професійної підготовки, забезпечити надбання навичок роботи в трудових колективах.

Завданнями виробничої практики можуть бути:

- вивчення загальної структури й організації промислового або аграрного підприємства, природоохоронної установи чи іншого типу закладу;
- вивчення питань наукової організації праці на конкретних робочих місцях;
- вивчення основ планування та управління виробництвом;
- ознайомлення з питаннями стимулювання і підвищення продуктивності праці на виробництві;
- детальне ознайомлення з технічними й економічними показниками роботи підприємства;
- вивчення специфіки технологічних процесів виробництва;
- вибір оптимального варіанта природоохоронних заходів стосовно виробничої специфіки певного підприємства;
- придбання навичок виробничого екологічного контролю та прийняття участі в комплексному екологічному моніторингу всіх компонентів довкілля;
- ознайомлення з методами роботи контрольних екологічних служб (екологічної експертизи та інспекції);
- ознайомлення з енерго- й ресурсозберігаючим устаткуванням і технологіями стосовно певного виробництва;
- ознайомлення з рішеннями з автоматизації та механізації роботи очисного обладнання;
- вивчення нормативної та технічної документації, розв'язання питань стандартизації продукції та природоохоронного обладнання;
- набуття умінь застосування вимог ДСТУ, ЄСКД і технічної документації для розробки природоохоронних заходів згідно зі стандартами ISO;
- вивчення питань охорони праці, створення оптимальних мікрокліматичних умов на конкретних робочих місцях, протипожежної безпеки;
- ознайомлення з рівнем екологічно-просвітницької роботи серед населення;
- освоєння методів проведення наукових досліджень із тематики кваліфікаційної роботи;
- формулювання та обґрунтування пропозиції щодо вдосконалення природоохоронної діяльності підприємства, організації чи установи.

У результаті проходження виробничої практики здобувач повинен володіти такими компетентностями та досягти таких результатів навчання:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК05. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК06. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

Фахові

ФК01. Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК04. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК05. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК08. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК16. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

Програмні результати навчання:

ПР01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПР02. Формулювати основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням інноваційних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти.

ПР20. Формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР21. Обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПР22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

ПР23. Впроваджувати природоохоронні заходи та проекти.

ПР24. Застосовувати навички аналізу та критичного осмислення соціально значимих проблем і тенденцій розвитку культури в сучасній Україні.

4. Організація практики

Виробнича практика організовується відділом практики КОГПА ім. Тараса Шевченка та кафедрою біології, екології та методики їх викладання.

Перед початком практики керівник практики проводить настановну конференцію, яка присвячується ознайомленню здобувачів із порядком проходження практики, правами й обов'язками здобувачів-практикантів, змістом практики та вимогами до оформлення звітної документації.

Здобувачі під час практики вивчають загальну структуру та організацію праці на підприємствах, в організаціях, установах; питання наукової організації праці на конкретних робочих місцях; основи планування та управління; специфіку технологічних процесів виробництва; технічними та економічними показниками роботи підприємства; екологічний вплив на навколишнє середовище.

Обов'язки практикантів:

У період проходження практики здобувачі повинні:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики та отримати консультації щодо проходження практики та оформлення всіх необхідних документів; отримати направлення на практику;
- своєчасно прибути на базу практики;
- отримати інструктаж з охорони праці, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку організацій та установ, порядком отримання документації та матеріалів.
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками керівників від Академії та бази практики;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

Обов'язки керівника практики:

Відповідальний за проведення практики керівник:

- бере участь у проведенні настановної та підсумкової конференцій, у складі комісії приймає заліки з практики;
- здійснює контроль за дотриманням термінів виробничої практики;
- надає консультаційну допомогу здобувачам з усіх питань, пов'язаних з проходженням практики;
- здійснює контроль за виконанням здобувачами всіх видів робіт, які виконуються в ході проходження практики;
- подає проректору з навчальної роботи письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення проходження практики здобувачів вищої освіти.

Обов'язки керівника від бази практики:

Керівник від бази практики забезпечує належні безпечні умови праці, здійснює контроль за дотриманням виконання завдань практики, надає консультаційну допомогу, оцінює результати виконання здобувачами програми практики.

Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає для здобувачів вищої освіти віком від 16 до 18 років – 30 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91, № 3610-12 від 17.11.93, № 263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону № 871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93).

5. Структура практики

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Безпосереднє проходження практики	180
2	Ведення щоденника	20
3	Написання звіту	40
Всього годин		240

6. Етапи проходження практики

Етапи проходження практики	Види робіт	Відповідальні особи
Проведення настановної конференції	<ul style="list-style-type: none"> – Надання загальної інформації щодо проходження практики. – Отримання необхідних документів. – Інструктаж з техніки безпеки 	Відділ практики
Безпосереднє проходження практики	<ul style="list-style-type: none"> – Ознайомлення з установою підприємством, організацією, специфікою їх діяльності. – Ознайомлення з посадовою інструкцією, обов'язками, плануванням роботи, правилами техніки безпеки. – Ознайомлення робочим місцем практики, обладнанням та матеріалами. – Участь у виконанні робіт на місці практики. – Написання та оформлення щоденника практики та звіту 	Здобувач, керівник практики від ЗВО, керівник практики від підприємства, установи або організації
Оцінювання результатів практики	<ul style="list-style-type: none"> – Надання оформленого звіту та щоденника практики керівникам від бази практики. – Отримання характеристики та оцінки роботи від бази практики. – Надання оформленого звіту та щоденника практики керівникам від ЗВО 	Здобувач, керівник практики від ЗВО, керівник практики від підприємства, установи або організації
Проведення підсумкової конференції	Захист звіту у вигляді доповіді основних результатів практики із поясненням проблемних аспектів підприємства, установи, організації	Здобувач, члени комісії, керівник практики від ЗВО, а також керівник від підприємства, установи або організації (за бажанням)

7. Зміст практики

Зміст виробничої практики **в природоохоронній установі** зумовлює необхідність вивчити такі загальні відомості про установу: структура, відомча належність, напрями й загальна характеристика діяльності, географічне положення, кліматичні умови. Залежно від напрямку та специфіки діяльності установи, здобувачу потрібно:

- проаналізувати результати моніторингу атмосферного повітря; зробити розрахунки (гігієнічне оцінювання ступеня забруднення, рівень забруднення тощо), побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;
- проаналізувати результати моніторингу поверхневих вод; зробити розрахунки (ступінь і рівень забруднення, ступінь трансформації тощо), побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;
- проаналізувати результати моніторингу підземних вод; зробити розрахунки

(інтенсивність забруднює категорії стану, швидкість поширення забруднювачів та ін.), побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;

- проаналізувати результати моніторингу земель; зробити розрахунки (комплексний показник забруднення ґрунту, рівень і ступінь забруднення, забруднення ґрунту в глибину, розподіл забруднювачів з ґрунтовим профілем, коефіцієнти переходу забруднювальних речовин у рослини та ін.), побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;
- проаналізувати результати моніторингу рослинного світу: ділянки і види моніторингу, спостереження за станом лугової рослинності (структура, загальний стан, динаміка, техногенне забруднення, накопичення важких металів), спостереження за станом водної рослинності (ресурсне оцінювання, використання в народному господарстві, ступінь заростання водойм); зробити розрахунки (коефіцієнти накопичення, коефіцієнти міграції, індекси стану та ін.), побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;
- проаналізувати результати моніторингу та тваринного світу; зробити розрахунки, побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти;
- проаналізувати результати моніторингу лісів; зробити розрахунки, побудувати графіки, діаграми, таблиці, карти.

Зміст виробничої практики **в умовах промислового підприємства** зумовлює необхідність вивчити загальні відомості про підприємство: географічне положення, кліматичні умови, природно-ресурсний потенціал району розташування підприємства, галузеву спеціалізацію, продукцію, яку випускають, сировину, яку використовують, темпи й особливості розвитку.

Залежно від напрямку та специфіки діяльності підприємства, здобувачу потрібно:

- провести необхідні розрахунки (максимальної приземної концентрації забруднювальних речовин, їх приземної концентрації на різній відстані від джерела викиду, мінімальну висоту джерела, необхідну ступінь очищення викидів, категорію небезпеки підприємства та ін.);
- проаналізувати ступінь впливу підприємства на природні води. Зробити розрахунки (ступінь розведення стічних вод природними, ефективність очищення стоків за основними показниками, визначити категорію захищеності підземних вод тощо);
- вивчити напрями природоохоронної діяльності підприємства: встановити застосовувані методи й апарати очищення викидів в атмосферу, методи і споруди очищення стічних вод;
- провести експериментальні дослідження якості й стану компонентів природного середовища в районі розташування промислового підприємства (природних вод, ґрунту, зелених насаджень тощо);
- зробити розрахунки з визначення економічного збитку, які підприємство завдає компонентам довкілля;
- сформулювати та обґрунтувати конкретними розрахунковими даними пропозиції щодо вдосконалення природоохоронної діяльності підприємства;
- ознайомитись із технологічною специфікою, організаційними особливостями, управлінською структурою, природоохоронною політикою та еколого-економічними питаннями;
- вивчити правила приймання в експлуатацію нового природоохоронного устаткування після його реконструкції та капітального ремонту;
- ознайомитись із правилами перевірки апаратів та приладів контролю хімічного й фізичного забруднення довкілля;
- брати участь у складанні екологічних звітів, виконанні екологічних експертиз та екологічної паспортизації об'єктів виробництва.

Здобувачі можуть брати участь у розробленні ресурсозберігаючих технологій, природоохоронному картографуванні, в організації екологічного менеджменту й маркетингу на виробництві.

Зміст виробничої практики в **науково-дослідному інституті** характеризує вивчення таких загальних відомостей про організацію: структура, відомча належність, напрями та загальна характеристика діяльності. Залежно від напрямку та специфіки діяльності організації, здобувачу потрібно:

- вивчити роботу основних лабораторій науково-дослідного інституту: методи моніторингу довкілля, використовуване обладнання, освоїти техніку проведення експерименту з метою здійснення подальших самостійних досліджень на наявному в лабораторіях інституту обладнанні;
- брати активну участь у відборі, підготовці та обробці проб і зразків;
- провести аналіз й інтерпретацію результатів досліджень (розрахунок екологічних індексів і показників, коефіцієнтів та ін), здійснити статистичне оброблення даних, побудувати діаграми, графіки, таблиці.

Зміст виробничої практики у **проектному інституті** зумовлює необхідність вивчити загальні відомості про такі складники організації: структура, відомча належність, напрями та загальна характеристика діяльності. Залежно від напрямку та специфіки діяльності організації, здобувачу потрібно:

- вивчити роботу основних відділів з охорони навколишнього середовища: цілі та завдання, специфіку діяльності відділу;
- набути практичні уміння проектування, розрахунку та підбору споруд для очищення стічнихвод;
- набути практичні уміння проектування, розрахунку та підбору споруд для очищення виробничих викидів в атмосферу;
- вивчити архітектурно-планувальні заходи і придбати навички їх застосування для зниження шумового впливу.

Зміст виробничої практики у **державних установах** (Управління екології та природних ресурсів, Департамент екології та природних ресурсів) зумовлює необхідність вивчити загальні відомості установу та напрямки її діяльності. Залежно від напрямку та специфіки діяльності установи, здобувачу потрібно:

- ознайомитися з особливостями роботи структурних підрозділів: відділу охорони атмосферного повітря; відділу нормування й експертизи; аналітичної лабораторії; економічного відділу та ін.;
- вивчити специфіку прийняття та обліку звітної документації підприємств та господарських об'єктів області;
- ознайомитися з методиками кількісного та якісного контролю промислових стоків, вилучення й розміщення виробничих і побутових відходів, радіологічного контролю та ін.

На практиці в **сільськогосподарських підприємствах** щодо змісту виробничої практики здобувачі-екологи повинні:

- вивчити загальні відомості про організацію: структура, відомча належність, напрями й загальна характеристика діяльності;
- вивчити основні методи та підходи ведення господарської діяльності, які мають вплив на якісний стан ґрунтів, на стан поверхневих і підземних вод, зумовлюють екологічну якість і чистоту сільськогосподарської продукції;
- брати участь у вирішенні агроекологічних, техноекологічних та радіоекологічних питань, у польових і лабораторних екологічних дослідженнях з подальшим обробленням екологічних матеріалів на комп'ютері.

8. Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти підбирають і аналізують фахову літературу, необхідну для проходження практики, здійснюють відбір матеріалу для виконання завдань практики.

Особлива увага в процесі самостійної роботи практиканта звертається на написання щоденника та оформлення звіту.

Одним із напрямків самостійної роботи є збір матеріалу для написання кваліфікаційної роботи.

9. Методи контролю

Виробнича практика вважається завершеною за умови виконання здобувачем всіх вимог програми практики.

Контроль за роботою здобувачів під час практики здійснює керівник відділу практики Академії. Під час оцінювання враховується рівень теоретичної підготовки майбутнього еколога, оцінка за виконання завдань практики, а також оформлення документації.

Після проходження практики здобувач повинен здати у відділ практики ЗВО таку документацію:

1. Щоденник практики з підписами і печатками, у якому представлено:
  - індивідуальний план проходження практики з відмітками про виконання запланованих видів робіт;
  - облік роботи (опис кожного робочого дня практики);
  - характеристику-відгук та оцінку роботи здобувача на підприємстві (установі, організації) як еколога.
2. Звіт про проведену (виконану) роботу під час проходження виробничої практики (з печаткою на титульному аркуші та підписом керівника від бази практики), оформлений згідно вимог.

Після закінчення терміну проходження виробничої практики здобувачі звітують про виконання програми, що відбувається у формі захисту звіту на засіданні комісії, до складу якої входять декан, завідувач кафедри, керівники практики від ЗВО та баз практик (за бажанням). Захист звіту у вигляді доповіді основних результатів практики може супроводжуватись презентацією.

10. Розподіл балів, що присвоюється студентам

№	Вид діяльності	Бали
1	Оцінювання виконання завдань практики від бази практики	0-40
2	Оформлення звіту практики	0-40
3	Оформлення щоденника практики	0-10
4	Презентація результатів практики на підсумковій конференції (виступ з доповіддю, фотозвіт, презентація)	0-10
Всього		100

11. Звіт практики. Вимоги до його оформлення та критерії оцінювання

Звіт про проходження практики має включати інформацію про місце та строки проходження практики, опис виконаної роботи. У звіті здобувач має проаналізувати використані методи і технології роботи, труднощі та проблемні ситуації, які виникали в ході практики.

Звіт оформлюється згідно вимог ДСТУ 3008:2015. Загальний обсяг оформленого звіту сягає від 30 до 40 сторінок основного тексту формату А4 (210x297 мм). Текст слід друкувати, витримуючи наступні параметри сторінок: верхній, нижній береги – не менш 20 мм, лівий – 30, правий – не менш 10 мм. Рекомендована гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Звіт виробничої практики повинен містити:

- титульну сторінку (див. Додаток Д);
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину,
- висновки;
- список використаних джерел,
- додатки.

Зміст має бути оформлений, зазвичай, як розгорнутий план та містити найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів та підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та ін.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (при необхідності) подається у вигляді окремого списку, який розміщують після ЗМІСТУ перед ВСТУПОМ. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку. Якщо у роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

У вступі необхідно надати відомості про базу практики, окреслити мету практики, сферу практичної діяльності, у межах якої визначались основні завдання на базі практики та зроблено їх загальний огляд.

Основна частина звіту поділяється на розділи та підрозділи, перелік і послідовність яких визначається змістом програми практики.

В основній частині необхідно представити:

- загальну характеристику бази практики, географічне положення, кліматичні умови, історію розвитку установи, організації та підприємства, форми і способи діяльності установи, організації та підприємства тощо;
- зміст діяльності під час проходження практики, виконані завдання;
- аналіз використаних форм, методів і технологій роботи,
- аналіз труднощів та проблемних ситуацій, які виникали в ході практики.
- процес підготовки до написання кваліфікаційної роботи у взаємозв'язку з місцем проходження практики.

У висновках викладаються узагальнені результати проходження повного періоду практики, висновки щодо її ефективності та корисності з погляду набутих навичок та вмінь, стан підготовленості зібраних матеріалів для кваліфікаційної роботи.

Список використаних джерел повинен бути оформлений згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». При оформленні звіту здобувачі можуть використовувати технічну літературу, загальну статистичну звітність підприємств, матеріали науково-дослідної роботи на виробництві, матеріали найкращого українського та закордонного досвіду з організації та управління екологічною діяльністю підприємств, законодавчі та інших нормативні документи, наукові статті, а також результати власних досліджень.

Додатки (не є обов'язковим елементом) можуть містити карти та картосхеми, графіки, формули та розрахунки, протоколи й акти впровадження, таблиці, ілюстрації, світліни тощо.

Критерії оцінювання звіту

Звіт про проходження виробничої практики оцінюється в межах від 0 до 40 балів включно згідно критеріїв оцінювання. Отримання незадовільної оцінки веде за собою повторне представлення здобувачами вищої освіти звіту після усунення зауважень, визначених комісією.

Оцінка «відмінно» (31-40 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту не містять смислових та професійних помилок;

- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил;
- звіт здано та захищено своєчасно;
- при захисті звіту на питання дано повні, чіткі та аргументовані відповіді.

Оцінка «добре» (21-30 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять незначні смислові та не містять професійних помилок;
- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил, проте є декілька помилок;
- звіт здано та захищено своєчасно;
- при захисті звіту на питання дано відповіді, але з деякими незначними помилками.

Оцінка «задовільно» (11-20 балів) ставиться, якщо:

- розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту, але є деякі відхилення від змісту;
- розділи звіту містять смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено неакуратно, є декілька грубих помилок;
- звіт здано та захищено з незначним запізненням;
- при захисті звіту на питання дано нечіткі відповіді, з деякими помилками.

Оцінка «незадовільно» (менше 10 балів) виставляється, якщо:

- розділи звіту не відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять грубі смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено дуже неакуратно, багато грубих помилок;
- звіт здано та захищено зі значним запізненням;
- при захисті звіту на питання не дано відповідей, які б дозволили оцінити рівень засвоєння матеріалу.

12. Щоденник практики та критерії його оцінювання

Щоденник практики заповнюється здобувачем під час проходження виробничої практики. У щоденнику представляють індивідуальний план проходження практики, облік роботи (опис кожного робочого дня практики), характеристику та оцінку роботи здобувача на практиці від бази практики, відгук осіб, які перевіряли проходження практики, загальну оцінку за практику.

Критерії оцінювання щоденника

Оцінка «відмінно» (8-10 балів) ставиться, якщо:

Щоденник оформлено належним чином, він містить повну інформацію про діяльність практиканта, містить позитивні характеристики керівника від бази практики та керівника від ЗВО.

Оцінка «добре» (5-7 балів) ставиться, якщо:

Щоденник у цілому містить належну інформацію, однак оформлений з порушенням установлених вимог. Характеристики керівника від бази практики та керівника від ЗВО – у цілому позитивні.

Оцінка «задовільно» (0-4 балів) ставиться, якщо:

Щоденник оформлений з порушенням установлених вимог, не містить передбаченої ним інформації (зокрема щодо змісту виконаних завдань). Характеристики керівника від бази практики та керівника від ЗВО – негативні.

У разі якщо щоденник містить негативну характеристику керівників від бази практики та/або від ЗВО, результати оцінки за іншими об'єктами контролю не враховуються і виставляється загальна негативна оцінка за проходження практики.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням виробничої практики	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням виробничої практики

14. Рекомендована література

Основна

1. Андрієнко Т. Л. Система категорій природно-заповідного фонду України та питання її оптимізації. Київ : Фітосоціоцентр, 2001. 60 с.
2. Андронов В. А., Варивода Є. О., Тітенко Г. В. Заповідна справа: навч. посіб. Х. : НУЦЗУ, 2013. 204 с
3. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами. Київ : КНЕУ, 2003. 231 с.
4. Бондар О., Цицюра Н. Особливості проходження навчальної загально-екологічної практики здобувачами вищої освіти спеціальності 101 Екологія. Актуальні проблеми гуманітарної освіти : збірник наукових праць. Випуск 19. /за заг. ред. А. М. Ломаковича, М. С. Курача. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2022. С.79-86 .
5. Василега В. Д. Ландшафтна екологія: навчальний посібник. Суми : СумДУ, 2010. 303 с.
6. Виявлення відходів і подання інформаційних даних про відходи. Загальні вимоги: ДСТУ 3911-99. Київ : Держстандарт України, 1999. 9 с.
7. Владимірова О. Г. Нормування антропогенного навантаження на природне середовище (повітряне середовище): конспект лекцій. Одеса : Вид-во „ТЭС”, 2007. 100 с.
8. Войціховська А., Кравченко О., Мелень-Забрамна О., Панькевич М. Кращі європейські практики управління відходами (посібн.) [за заг. ред. О. Кравченко]. Львів : Компанія “Манускрипт”, 2019. 64 с.
9. Грей К. Ф., Ларсон Е. У. Управление проектами: практ. руков., пер. с англ. Москва : Дело и сервис, 2003. 528 с.
10. Грищенко Ю. М. Основи заповідної справи: навч. посібник. Рівне : РДТУ, 2000. 239 с.
11. Гуцуляк В. М., Максименко Н. В., Дудар Т. В. Ландшафтна екологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 284 с.
12. Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект : навч. Посібник. Чернівці : Рута, 2001. 271 с.
13. Давиденко В. А., Білявський Г. О., Арсенюк С. Ю. Ландшафтна екологія. Київ : Лібра, 2007. 280 с.
14. ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99). Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, вміст, виклад і правила внесення змін. Київ : Держстандарт України, 2000.
15. ДСТУ 4808:2007. Джерела централізованого питного водопостачання. Гігієнічні і екологічні вимоги щодо якості води та правил вибирання. Прийнято та надано чинності 05.07.2007. К.: Держспоживстандарт України, 2007. 36 с.

16. Заповідна справа в Україні: навч. посібник / за заг. ред. М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. Київ : Вища школа. 2003. 306 с.
17. Заповідники і національні природні парки України. Київ : Вища школа. 1999. 232 с.
18. Зелена книга України: якою їй бути? / за заг. ред. Ю. Р. Шеляг-Сосонко. Київ : Академперіодика, 2002. 35 с.
19. Зоріна, Н. О. Виробнича практика екологів : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ Факел. 2008. 219 с.
20. Класифікатор відходів: ДК 005-96. Київ : Держстандарт України. 1996. 213 с.
21. Основи лісогосподарювання: навчальний посібник. С. І. Миклуш, Ю.М. Дебринюк, В. Я. Заячук, В.О. Крамарець, Г.Т. Криницький, В. Г. Мазепа, О. Б. Михайлів, Л. С. Осадчук, М. І. Сорока, О. Г. Часковський [за ред. проф. Ю. М. Дебринюка. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2022. 824 с.
22. Максименко Н. В., Владимірова О. Г., Шевченко А. Ю. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище: підручник для вищих навчальних закладів. 3-тє вид., доп. і перероб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2016. 264 с.
23. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями / Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 31.03.1998 р. № 44. Київ: Символ-Т. 1988. 28 с.
24. Некос В. Ю., Максименко Н. В., Владимірова О. Г. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище : підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Вид. 3-тє доп. і перероб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2010. 288 с.
25. Попович С. Ю. Природно-заповідна справа : навчальний посібник. Київ : Арістей, 2007. 480 с.
26. Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі. Затверджено наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30 липня 2001 р. №286. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 серпня 2001 р. за №700/5891
27. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення. Довідник. Київ. 1999. 240 с.
28. Рибалова О. В. Ландшафтна екологія: курс лекцій. Для студентів денної форми навчання. Напрям підготовки «Охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування». Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр». / Укладач: О.В. Рибалова. Харків : НУЦЗУ, 2015. 256 с.
29. Романенко В. Д., Жукинський В. М., Оксіюк О. П. Методика встановлення і використання екологічних нормативів якості поверхневих вод суші та естуаріїв України. Київ. 2001. 48 с.
30. Свириденко В.Є., Бабіч О. Г., Киричок Л. С. Лісівництво: підруч. Київ : Арістей, 2005. 544 с.
31. Слюта Аліна Обґрунтування змісту виробничої практики в процесі підготовки студентів-екологів // Теорія навчання. 2014. С. 53-58.
32. Сухарев С. М., Чундак С. Ю., Сухарева О. Ю. Основи екології та охорони довкілля : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ : Центр навчальної літератури. 2006. 393 с.
33. Сытник К. М., Брайон А. В., Гордецкий А. В. Экология. Охрана природы. Київ : Наукова думка, 1987. 523 с.
34. Тарасова В. В., Малиновський А. С., Рибак М. Ф. Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище. за ред. професора В. В.Тарасової: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007 276 с.
35. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л. Л. Заповідна справа: навч. посібник. Харків : НТУ "ХПІ", 2002. 240 с.
36. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.
37. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.
38. Черняк В. М., Синиця Г. Б. Рідкісні та зникаючі рослини Тернопільщини з Червоної книги України : монографія. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан. 2008. 221 с.
39. Чопик В. І. Рідкісні рослини України. Київ : Наукова думка. 1970. 187 с.
40. Шаніна Т. П., Губанова О. Р., Клименко М. О. та ін. Управління та поведження з

відходами: підручник. Одеса. 2012. 270 с.

Додаткова

1. Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я від 17.03.2011 № 145, зареєстровані у Міністерстві юстиції 05.04.2011 за № 457.
2. Дерій С. І., Ілюха В. О. Основи екології. Київ : Фітосоціоцентр. 2000. 200 с.
3. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посібник. Київ : Знання. КОО, 2000. 203 с.
4. Запольський А. К., Салюк А. І. Основи екології: підручник. Київ : Вища школа, 2001. 58 с.
5. Злобін Ю. А. Основи екології. Київ : Лібра. 1998. 248 с.
6. Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності. – Наказ Мінприроди від 9.03.2006. №108. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 березня 2006 р. за N 341/12215.
7. Інструкції щодо порядку визначення геодезичних координат джерел викидів забруднювальних речовин при проведенні державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря. Затверджена наказом.
8. Корсак К. В., Плахотнік О. В. Основи екології. Київ : МАУП. 2002. 296 с.
9. Кременецький ботанічний сад : каталог рослин. Київ : Фітосоціоцентр. 2007. 158 с.
10. Кучерявий В.П. Загальна екологія. Львів : Світ, 2010 520 с.
11. Лук'янова Л. Б. Основи екології. Київ : Вища школа. 2000. 327 с.
12. Марчишин С. М. Екологічний словник-довідник. Київ : Рідна мова. 1998. 220 с.
16. Перелік типів устаткування, для яких розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел. Затверд. Наказом Мінприроди від 16.08.2004 № 317.
17. Порядок розроблення та затвердження нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря. Затверд. постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. №303.
18. Порядок розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел. Затверд. постановою КМУ від 28.12.2001 р. N 1780.
19. Правила надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.08 за № 1070.

Інформаційні ресурси

1. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття : веб-сайт. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія: навчальний підручник : веб-сайт. URL : http://eco.com.ua/sites/eco.com.ua/files/lib1/navch_mat/landshaftna_ekologija/1%В3teratura/Grodz_Osnov_landsh_ekol.pdf
3. Державний комітет статистики України : веб-сайт. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. ДСП-173-96. Затверд. Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996р. № 173. : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96#Text>
5. Загальнодержавна програма збереження біорізноманіття України на 2007-2025 роки : веб-сайт. URL : <http://www.sea.gov.ua/GIS/BSR/UA/documents>.
6. Закон України “Про екологічну мережу” : веб-сайт. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.
7. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” : веб-сайт. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
8. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” : веб-сайт. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
9. Закон України “Про Червону книгу України” : веб-сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>.

10. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>
11. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
12. Концепція збереження біологічного різноманіття України : веб-сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.
13. Міністерство екології та природних ресурсів України : веб-сайт. URL : <http://www.menr.gov.ua>.
14. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL : <http://www.nbu.gov.ua>
15. Освітньо-професійна програма Екологія : веб-сайт. URL : <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/dokumentu/opp/2017/bakalavr/ekologiya%20b.pdf>
16. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарнопедагогічної академії ім. Тараса Шевченка : веб-сайт. URL : <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf>
17. Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2034-99-%D0%BF#Text>
18. Порядок ведення реєстру місць видалення відходів : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1216-98-%D0%BF#Text>
19. Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря. Затвердь. постановою КМУ від 13.03. 2002 р. №300. : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300-2002-%D0%BF#Text>
20. Порядок розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря. Затвердь. постановою КМУ від 13.03.02 р. №299. : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299-2002-%D0%BF#Text>
21. Правила поліпшення якісного складу лісів: [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-п>.
22. Правила поліпшення якісного складу лісів: [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-п>.
23. Правила рубок головного користування в гірських лісах Карпат : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929-2008-п>.
24. Правила рубок головного користування: [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-10>.
25. Про відходи: [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
26. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
27. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
28. Про охорону навколишнього природного середовища [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

29. Про поводження з радіоактивними відходами: [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-%D0%B2%D1%80>
30. Про прийняття за основу проекту Закону України про ландшафти : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3504-VI#Text>
31. Розбудова екомережі України : веб-сайт. URL : <http://www.ecoinst.org.ua/kmv-2009/od2.htm>.
32. Управління відходами – Правове регулювання в ЄС : веб-сайт. URL : (<http://www.lawgroup.com.ua/ua/residualseu/>)

ДОГОВІР _____
про проведення практики здобувачів вищої освіти
закладу вищої освіти

Місто Кременець

«__» _____ 20__р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, **Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка**
 (повне найменування навчального закладу)

(далі – навчальний заклад) в особі

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові та ініціали)
 діючого на підставі статуту

і, з другої сторони, _____
 (назва підприємства, організації, установи тощо)

(надалі – _____ база практики) в _____ особі
 _____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові та ініціали)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти здобувачів вищої освіти на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Найменування спеціальності, ПІБ здобувача вищої освіти	Курс	Вид практики	Кількість здобувачів вищої освіти	Термін практики (початок - кінець)
1	101 Екологія	4	виробнича	1	13.02.2022-26.03.2022

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати здобувачам вищої освіти-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу здобувачів вищої освіти-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного здобувач вищої

освіти-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати здобувачам вищої освіти можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9. Додаткові умови _____

2. Заклад вищої освіти зобов'язується:

2.1. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів вищої освіти, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі здобувачами вищої освіти під час проходження практики.

2.4. Навчальний заклад зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства через знищення курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.

2.5. Додаткові умови _____

3. Відповідальність сторін за невиконання договору:

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному – базі практики і закладу вищої освіти.

3.5. Місцезнаходження:

навчальний заклад: 47003, м. Кременець, Тернопільська обл. вул. Ліцейна, 1

телефон +38 (03546) 2-19-91   e-mail: kgpa@ukrpost.ua

база практики: _____

телефон: _____ e-mail: _____

Підписи та печатки

Від навчального закладу:

Від бази практики:

_____
(підпис)   (ініціали та прізвище)

_____
(підпис)   (ініціали та прізвище)

М.П. «__» _____ 20__ р.

М.П. «__» _____ 20__ р.

Тернопільська обласна рада
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Вул. Лицейна, 1, м. Кременець, Тернопільська обл., 47003
тел/факс: (035-46) 2-19-91
ел. пошта: kgpi@ukrpost.ua

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

(є підставою для зарахування на практику)

Директору _____

Направляємо для проходження **виробничої практики**

(вид практики)

здобувача вищої освіти 4 курсу 41 Е групи

_____ ,
(прізвище, ім'я, по батькові)

який навчається за спеціальністю 101 Екологія.

Термін практики з «13» лютого 2023 р. по «26» березня 2023 р.

Відповідно до програми практики, здобувач ознайомлюється з базою практики, робочим місцем практики, обладнанням та матеріалами, правилами техніки безпеки, складає і затверджує індивідуальний план роботи, виконує заплановані види робіт на місці практики, оформляє звітну документацію.

Після проходження практики здобувач повинен здати у відділ практики ЗВО таку документацію:

3. Щоденник практики з підписами і печатками, у якому представлено:
  - індивідуальний план проходження практики з відмітками про виконання запланованих видів робіт;
  - облік роботи (опис кожного робочого дня практики);
  - характеристику-відгук та оцінку роботи здобувача на підприємстві (установі, організації) як еколога.
4. Звіт про проведену (виконану) роботу під час проходження виробничої практики (з печаткою на титульному аркуші та підписом керівника від бази практики), оформлений згідно вимог.

Щоденне перебування здобувача на практиці – не менше 6 годин.

Просимо створити належні, безпечні та здорові умови для виконання здобувачем програми практики.

Керівник виробничої практики від ЗВО _____ В. М. Трифонюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

М.П.

ПОВІДОМЛЕННЯ

_____
(назва підприємства, організації, установи)
Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(курс, спеціальність, заклад вищої освіти)
Прибув « ____ » _____ 20 ____ року до
_____
(назва підприємства, організації, установи)

і приступив до практики.
Наказом по підприємству (організації, установі) від « ____ »
_____ 20 ____ року № _____ здобувач
зарахований на посаду _____
(практикантом, дублером, штатну роботу)

Керівником практики від підприємства (організації, установи) призначено

_____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник підприємства (організації, установи)

_____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)
« ____ » _____ 20 ____ року

М.П.

Взірець оформлення титульної сторінки звіту

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Кафедра біології, екології та методик їх навчання

ЗВІТ
про проходження виробничої практики у

Студентки IV курсу 41 Е групи
спеціальності 101 Екологія

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Керівники практики:

Від бази практики _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ року

М.П.

Від закладу вищої освіти _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ року

М.П.